

GERMUSKA PÁL

Keleti integráció – nyugati kooperáció? Elitviták Magyarországon az Európai Gazdasági Közösségről

A tágan értelmezett hetvenes években (1969–1985) a kelet-nyugati (nagyhatalmi) enyhülés és a kezdődő globalizáció egyszerre jelentett lehetőséget és kihívást a kelet-közép-európai szocialista országoknak. A térség elitjének komplex ideológiai, politikai és gazdasági választ kellett adnia a kihívásra: miként lehet elmélyíteni a szocialista blokkon belül gazdasági együttműködést, hogyan kellene integrálódni a világgazdasághoz, fokozni kell-e az együttműködést Nyugat-Európával. Az 1960–1970-es évek fordulójára világossá vált, hogy a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának (KGST) működését nem lehet hatékonyan átalakítani, a modernizációhoz szükséges új tudásokat és technológiákat mindinkább csak nyugatról lehet beszerezni. Ugyanakkor az Európai Gazdasági Közösség (EGK) 1968-cal létrejövő vámuniója, majd kialakuló közös kereskedelempolitikája, erősödő protekcionista intézkedései számos nehézséget állítottak a kereskedelem bővítése elé.

Az 1960-as évek közepétől a külkereskedelmi apparátusok vetették fel a Moszkva által diktált kereskedelempolitika revíziójának szükségességét, majd végigmenedzseltek Magyarország belépését az Általános Vámtarifa és Kereskedelmi Egyezménybe (GATT); ám a csatlakozással nem javultak a magyar termékek piacra jutásának feltételei. Az 1980-as évek elején az állampárt ifjabb reformerei irányváltást javasoltak: gazdasági helyett politikai kérdésként tekintettek immár az EGK-val való együttműködésre. Az előadás a különféle hazai elitcsoportoknak az európai integrációról, az EGK irányába folytatandó gazdaság- és kereskedelempolitikáról folytatott nem nyilvános vitáit vizsgálja; miként távolodott Magyarország a KGST-től és hogyan igyekezett új gazdasági szövetségeseket keresni Nyugat-Európában.